

Páros összehasonlítási mátrixok alkalmazása döntési feladatoknál

Temesi József

Budapesti Corvinus Egyetem

jozsef.temesi@uni-corvinus.hu

A páros összehasonlítási mátrixok (PCM) felhasználásának legelterjedtebb módszere az Analytic Hierarchy Process (AHP)¹. Ebben a módszerben kulcsszerepet játszik a mátrix elemeinek meghatározására szolgáló ún. fundamentális skála és a becslő módszer. Az előadás a módszer döntési feladatokban történő alkalmazásának feltételeire fókuszál.

Kimutatható, hogy a fundamentális skála használata a döntéshozó és a döntést segítő szakember (vagy a döntéstámogató rendszer) közötti kommunikációban elkerülhetetlen torzításra vezet a preferenciasúlyok meghatározásában: az eredmény függ a skála döntéshozó általi értelmezésétől, illetve a skáláról kapott információk mennyiségétől és módjától. Ez a torzítás visszavezethető a Kahneman és Tversky által tanulmányozott hatásokra². A páros összehasonlítási mátrixok fundamentális skálán történő megadásának egy másik következménye az intranszitivitás megjelenésének lehetősége. A preferenciaelmélet klasszikus formájában ez kizárja a rangsor meghatározását. Hogyan kezelhető az intranszitivitás és a döntési feladatoknál elegendő-e az AHP által ajánlott inkonzisztencia-vizsgálat? Erről szól az előadás második része. Végül az előadás kitér „a bűvös szám hét” elv³ és a szakirodalomban található példák és esetek mátrixai méretének ellentmondására.

A konklúzió az, hogy ha konkrét döntési feladatok megoldására páros összehasonlítási mátrixokat használunk, akkor egyrészt bizonyos feltételek meglétének tesztelése szükséges, másrészt pedig nem feltétlenül az AHP teljes módszertani arzenálja ajánlott.

Köszönetnyilvánítás: A kutatást az OTKA K111797 pályázat támogatta.

¹ Saaty, T.L.: The Analytic Hierarchy Process, New York, McGraw Hill, 1980

² Kahneman, D.: Thinking: Fast and Slow, Farrar, Straus and Giroux, New York, 2011

³ Miller, G.A.: The Magical Number Seven, Plus or Minus Two: Some Limits on Our Capacity for Processing Information, The Psychological Review, 63, 81-97, 1956